

MATERI PEMBELAJARAN BAHASA JERMAN UNTUK KETERAMPILAN MENYIMAK MELALUI MEDIA *PODCAST*

Moulidya Dinda Ayu Suparno

Program Studi S1 Pendidikan Bahasa Jerman, Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri
Surabaya
moulidyasuparno16020094002@mahasiswa.unesa.ac.id

Drs. H. Benny Herawanto Soesetyo, M.Psi.

Program Studi S1 Pendidikan Bahasa Jerman, Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri
Surabaya

ABSTRAK

Menyimak merupakan salah satu keterampilan berbahasa yang fundamental dan penting serta harus dikuasai peserta didik. Namun terkadang dalam pelaksanaan pembelajaran keterampilan menyimak masih dilakukan sebatas guru membacakan bahan simakan dari buku atau peserta didik yang membacakan teks untuk teman-temannya. Penyampaian materi pembelajaran menyimak sebaiknya dilakukan dengan cara efektif dan menyenangkan dan dapat dilakukan menggunakan media pembelajaran yang memanfaatkan teknologi perekaman seperti *podcast*. *Podcast* dapat dijadikan sebagai salah satu alternatif media pembelajaran untuk keterampilan menyimak karena *podcast* kini mulai disukai masyarakat Indonesia serta dapat diakses secara mudah dimana saja dan kapan saja. Tujuan penelitian ini adalah memasukkan materi pembelajaran bahasa Jerman keterampilan menyimak untuk kelas XII semester 2 berdasarkan kurikulum 2013 dalam media *podcast* berbentuk teks deskriptif bertema *Reisen*. Penelitian ini menggunakan teori gabungan dari pendapat ahli yakni terkait pemilihan bahan ajar, keterampilan menyimak, serta media *podcast* audio. Pemilihan materi pembelajaran bahasa Jerman untuk keterampilan menyimak yang dapat dimasukkan dalam *podcast* memperhatikan beberapa hal penting yakni kesesuaian materi dengan tujuan pembelajaran, indikator belajar, serta tingkatan bahasa sesuai peserta didik kelas XII berdasarkan silabus kurikulum 2013. Penelitian ini adalah penelitian kualitatif jenis studi pustaka dan menggunakan analisis isi. 6 sumber data digunakan dalam penelitian ini. Setelah dilakukan analisis, dihasilkan 8 materi yang dapat digunakan sebagai materi pembelajaran bahasa Jerman untuk keterampilan menyimak yang dapat dimasukkan dalam *podcast*. 8 materi tersebut kemudian diunggah ke dalam media *podcast*. Nama *channel podcast* dalam penelitian ini adalah *Podsen*. *Podsen* merupakan singkatan dari “Podcast über Reisen” yang berarti *podcast* tentang wisata. Kata *Podsen* diambil dari gabungan kata *podcast* dan *Reisen*. Nama tersebut disesuaikan dengan tema materi ajar yang digunakan yakni wisata atau “Reisen”. *Podsen* dapat diakses di *Anchor*, *Spotify*, dan *Google Podcast*.

Kata Kunci : Materi Ajar, Keterampilan Menyimak, *Podcast*

ABSTRACT

Listening is the one of the fundamental and important language skills that must be mastered by students. But sometimes in the implementation of listening learning, the teacher just read the learning materials from books or the students read the texts to their friends. Listening learning material should be given to students in an effective, fun way, and also it can be done by using learning media that utilizes recording technology, such as podcasts. Podcasts can be used as an alternative learning media for listening skills because podcasts are now starting to be liked by the people of Indonesia and can be accessed easily anywhere and anytime. This research use the combination of some experts opinions about the selection of learning material, listening skills, and podcast audio as a learning media. The purpose of this research is to insert listening material for German language learning based on the 2013 curriculum for 12th class and second semester in the podcast. The learning material is descriptive text with thema "Reisen". The selection of German learning materials for listening skills that can be included in podcast must pay attention to several important things. That are the suitability of the material with the learning objectives, learning indicators, and language levels according to class XII students based on the syllabus curriculum 2013. This research is a qualitative and the type is literature study, also uses content analysis. 6 data sources is used in this research. After the analysis, 8 materials were generated which could be used as listening material for German language learning that could be used in podcast. Then 8 learning material were uploaded to the podcast media with in channel "Podsen". "Podsen" is an abbreviation of "Podcast über Reisen" which means podcast about travel. The word Podsen is taken from the combination of the words Podcast and Reisen. The name is adjusted to the theme of the learning material used. "Podsen" can be accessed on Anchor, Spotify, and Google Podcasts.

Keywords : Learning Material, Listening Skills, Podcast

PENDAHULUAN

Keterampilan menyimak merupakan salah satu keterampilan berbahasa yang fundamental dan penting serta harus dikuasai oleh peserta didik. Dalam penyampaian materi pembelajaran menyimak hendaknya disampaikan kepada peserta didik dengan cara yang praktis, efektif, dan menyenangkan (Ahmadi, 1990 : 8). Namun rupanya kegiatan pembelajaran menyimak terkadang masih dilakukan sebatas guru membacakan bahan simakan dari buku atau peserta didik yang membacakan bahan simakan untuk teman-temannya (Abidin, 2012 : 98-99). Pemberian materi ajar dengan cara yang efektif dan menyenangkan sesungguhnya dapat diupayakan dengan adanya alat bantu berupa media pembelajaran. Hal ini dapat

membantu peserta didik memahami materi dan tercapainya tujuan pembelajaran dengan baik. Salah satu contoh media pembelajaran yang dapat digunakan dalam pembelajaran menyimak yakni media yang berbasis teknologi perekaman seperti *podcast*. Menurut survei tahun 2018 oleh DailySocial dan Jakpat Mobile Survey Platform dikatakan bahwa *podcast* mulai disukai masyarakat Indonesia serta dapat diakses dimana saja dan kapan saja. Selain itu dilansir dari CNN Indonesia, *podcast* dikatakan sebagai masa depan media penyiaran yang belum pasaran di Indonesia. *Podcast* dapat dengan mudah diakses dan diunduh dengan gratis melalui beberapa aplikasi seperti *Spotify*, *Google Podcast*, *Anchor*, *Podbean*, atau melalui *website*. Berdasarkan latar belakang tersebut

membuat peneliti tertarik untuk memanfaatkan *podcast* sebagai media pembelajaran yang berisikan materi pembelajaran bahasa Jerman untuk keterampilan menyimak. Rumusan masalah penelitian ini adalah materi pembelajaran bahasa Jerman apa sajakah yang bisa digunakan untuk keterampilan menyimak melalui media *podcast* dan ditujukan untuk peserta didik tingkat SMA sesuai kurikulum 2013. Penelitian ini ditujukan untuk kelas XII semester 2 dan jenis menyimak yang digunakan adalah menyimak intensif. Tujuan penelitian ini memasukkan materi pembelajaran bahasa Jerman keterampilan menyimak untuk peserta didik tingkat SMA sesuai kurikulum 2013 dalam media *podcast*.

METODE

Penelitian ini termasuk jenis penelitian kualitatif jenis studi pustaka. Penelitian kualitatif menurut Bogdan dan Taylor serta Moeleng dalam Fatchan (2011 : 11) kualitatif merupakan penelitian yang menghasilkan deskripsi rinci. Sedangkan metode studi pustaka menurut Fatchan (2011 : 60) merupakan suatu cara untuk menemukan perspektif teori yang relevan untuk membantu memahami permasalahan yang akan dikaji. Teknik analisis yang digunakan adalah analisis isi (*content analysis*). Sumber data yang digunakan dalam penelitian ini adalah dari 2 buku pelajaran bahasa Jerman yakni *Deutsch ist Einfach 3* dan *Kontakte Deutsch 1*. Selain itu sumber data juga diperoleh dari internet yakni dari buku online *Deutsch im Blick* (<http://coerll.utexas.edu>), modul *L-Pack* (www.l-pack.eu), *Deutsch-Lehrmaterial für High Schools* dari laman Goethe Institut (<http://www.goethe.de>) dan dari laman *Deutsche Welle* (<https://m.dw.com>).

HASIL DAN PEMBAHASAN

Teori yang digunakan dalam penelitian ini merupakan sintesa dari pendapat ahli dan

dihasilkan kriteria untuk pemilihan materi pembelajaran bahasa Jerman keterampilan menyimak yang dapat dimasukkan dalam *podcast*. Kriteria tersebut meliputi :

1. Kesesuaian materi dengan tujuan pembelajaran berdasarkan KD 3.5 dan 4.5.1. Tujuan pembelajaran yakni ialah setelah diberi materi pembelajaran bahasa Jerman melalui media *podcast*, peserta didik dapat memahami isi teks deskriptif lisan sederhana yang berkaitan dengan tema wisata (*Reisen*). Materi dikatakan sesuai dengan tujuan pembelajaran jika materi berbentuk teks deskriptif pendek dan sederhana dan materi membahas hal-hal yang berkaitan dengan *Reisen*.
2. Kesesuaian materi dengan indikator belajar. Indikator belajar yang digunakan yakni
 - Peserta didik mendengarkan materi berupa teks deskriptif lisan dengan tema *Reisen* melalui media *podcast*.
 - Peserta didik mengidentifikasi kosakata (*Wortschatz*) dalam teks.
 - Peserta didik mengidentifikasi struktur kalimat (*Grammatik*) dalam teks
 - Peserta didik memahami isi teks deskriptif lisan dengan tema *Reisen*.Materi dikatakan sesuai dengan indikator belajar jika sesuai dengan tingkatan bahasa untuk peserta didik kelas XII semester 2 yang meliputi :
 - *Wortschatz* yakni Nomen, Verben, Adjektiv, Fragewörter yang berkaitan dengan kegiatan sehari-hari dan perjalanan.
 - *Grammatik* yakni Perfekt, Präteritum von haben und sein, Präpositionen + Akkusativ,

Modalverben, Konjunktionen :
denn, deshalb, usw.

Untuk menjawab indikator belajar bahwa peserta didik memahami isi teks deskriptif lisan dengan tema *Reisen*, dari materi tersebut disusun latihan soal untuk menyimak intensif. Latihan tersebut berbentuk pertanyaan berbentuk benar/salah dengan memperhatikan tingkatan bahasa Jerman sesuai untuk peserta didik kelas XII.

Setelah semua materi dianalisis berdasarkan kriteria materi pembelajaran bahasa Jerman untuk keterampilan menyimak yang dapat dimasukkan dalam *podcast*, dapat disimpulkan bahwa terdapat 8 data yang memenuhi kriteria dari 10 data yang telah terkumpul.

PENUTUP

Simpulan

Berdasarkan hasil analisis, dihasilkan 8 materi yang dapat digunakan sebagai materi pembelajaran bahasa Jerman untuk keterampilan menyimak melalui media *podcast*, khususnya untuk peserta didik kelas XII semester 2 sesuai kurikulum 2013. Materi-materi tersebut kemudian dibacakan sambil direkam dan dihasilkan beberapa rekaman audio. Kemudian rekaman audio tersebut diunggah ke akun (channel) *Podsen*. *Podsen* dapat diakses melalui beberapa aplikasi yakni :

- *Anchor* (<https://anchor.fm/moulidyadinda>)
- *Spotify* ([https://open.spotify.show/67miZ5UESdvKC\(ls42cZz0?si=9PNHWr3EQuqQY9RCN239SQ\)](https://open.spotify.show/67miZ5UESdvKC(ls42cZz0?si=9PNHWr3EQuqQY9RCN239SQ)))
- *Google Podcast* (<https://www.google.com/podcast?feed=aHR0CHM6Ly9hbmNob3IuZm0vcy9kNzU27WRjL3BvZGNhc3QvcnNz>)

Saran

- Sebelum peserta didik dapat menggunakan *podcast* sebagai alternatif

belajar bahasa Jerman secara mandiri diluar kelas, sebaiknya diberi arahan terlebih dahulu terkait cara penggunaannya.

- Perlu adanya penelitian uji coba untuk penggunaan *podcast* ini dalam pembelajaran keterampilan menyimak bahasa Jerman.

DAFTAR PUSTAKA

Abidin, Yunus. 2012. *Pembelajaran Bahasa Berbasis Karakter*. Bandung : PT. Refika Aditama.

Ahmadi, Mukhsin. 1990. *Strategi Belajar-Mengajar Keterampilan Berbahasa dan Apresiasi Sastra*.

Malang : Yayasan Asih Asah Asuh Malang

Apple. *Untuk Penggemar Podcast : Tanya Jawab Umum*, (Online), Tersedia di <https://www.apple.com/id/itunes/podcasts/fanfaq.html>, diakses 10 Juni 2019.

Armenia, Resty. 2018. *Podcast, Masa Depan Penyiaran yang Belum Pasaran di Indonesia*, (Online), <https://www.cnnindonesia.com/hiburan/20180401031240-241-287315/podcast-masa-depan-penyiaran-yang-belum-pasaran-di-indonesia>, diakses 9 Juni 2019.

Barus, Andina. 2019. *Die Erstellung Eines Lernmediums Mit Der Hilfe Podcast Zum Hörverstehen*, <http://digilib.unimed.ac.id/32800/>, (Online), diakses 13 Juni 2019.

Daeng, Kembong, Amir, Johar, dan Hamsa, Akmal. 2010. *Pembelajaran Keterampilan Menyimak*.

Makassar : Badan Penerbit Universitas Negeri Makassar.

Darmadi. 2017. *Pengembangan Model dan Metode Pembelajaran dalam Dinamika Belajar Siswa*. Yogyakarta : Deepublish.

Darmawan, Deni. 2012. *Inovasi Pendidikan*. Bandung : PT Remaja Rosdakarya Offset.

Deutsch im Blick. [Online]. Tersedia di (<http://coerll.utexas.edu/dib/toc.php?k=06>), diunduh 25 Juli 2019.

Deutsche Welle. [Online]. Tersedia di (<https://www.dw.com>), diakses 27 Juli 2019.

Dewi, Putri Kumala, Budiana, Nia. 2018. *Media Pembelajaran Bahasa*. Malang : UB Press.

Eka, Randi. 2018. <https://dailysocial.id/post/laporan-dailysocial-penggunaan-layanan-podcast-2018>, (Online), diakses 10 Juni 2019.

Fadilah, Efi, Yudhapramesti, Pandan, dan Aristi, Nindi. 2017. *Kajian Jurnalisme : Podcast sebagai Alternatif Distribusi Konten Audio*, (Online), <http://jurnal.unpad.ac.id/kajian-jurnalisme/article/view/10562>, diunduh 3 September 2019.

Fatchan, A. 2011. *Metode Penelitian Kualitatif : Beserta Contoh Proposal Skripsi, Tesis dan Disertasi*. Edisi kedua. Surabaya : Jengga Pustaka Utama.

Goethe Institut. [Online]. Tersedia di (<http://www.goethe.de/ins/ca/lp/prj/grh/duw/uid/deindex.htm>), diakses 27 Juli 2019.

Hafdarani. 2003. *FOKUS Jurnal Pendidikan Bahasa Asing : Landeskunde dalam Pembelajaran Bahasa Jerman*, Vol 1 No.1, (Online), (https://www.academia.edu/36190067/Landeskunde_dalam_Pengajaran_Bahasa_Jer

[man](#), diunduh 19 Mei 2019).

Hamalik, Oemar. 1990. *Perencanaan Pengajaran Berdasarkan Pendekatan Sistem*. Bandung : Citra Aditya Bakti.

Hardjono, Tini, dkk. 1996. *Kontakte Deutsch 1*. Jakarta : Katalis.

Hernawan, Asep Henry, dkk. 2012. *Pengembangan Bahan Ajar*, (Online), (http://file.upi.edu/Direktori/FIP/JUR._KURIKULUM_DAN_TEK._PENDIDIKAN/1770612001122LAKSMI_DEWI/BAHAN_KULIAH_PBA/PENGEMBANGAN_BAHAN_AJAR.pdf), diakses 23 Juni 2019).

Iskandarwassid dan Sunendar, Dadang. 2008. *Strategi Pembelajaran Bahasa*. Bandung: PT. Remaja Rosdakarya.

Istanto, Johanna Wulansari, Indrianti. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching : Pelangi Bahasa Indonesia Podcast: What, Why and How?*, (Online), Vol. 8, Supp. 1, pp. 371-384, <http://e-flt.nus.edu.sg/v8s12011/istanto.pdf>, diunduh 1 September 2019.

Kasim dan Handayani, Tri Kartika. 2016. *Deutsch ist Einfach*. Solo : PT Tiga Serangkai Pustaka Mandiri.

Mas'idah, Eli, dkk. 2009. *Jurnal Kependidikan : Analisa Manual Material Handling (MMH) Dengan Menggunakan Metode Biomekanika Untuk Mengidentifikasi Resiko Cidera Tulang Belakang (Musculoskeletal Disorder)*, VOL XLV NO. 119, (Online), (<http://jurnal.unissula.ac.id/index.php/majalahilmiahsultanagung/article/view/19#>, diunduh 26 Juli 2019).

Nold, Günter, Henning, Rossa. 2007. *Sprachliche Kompetenzen. Konzepte und Messung. DESI-Studie (Deutsch Englisch Schülerleistungen International : Hörverstehen*, (Online), https://www.pedocs.de/volltexte/2010/3253/pdf/Nold_Rossa_Hoerverstehen_2007D_A.pdf, diunduh 1 September 2019.

Novianto, Anwar dan Mustadi, Ali. 2015. *Jurnal Kependidikan : Analisis Buku Teks Muatan Tematik Integratif, Scientific Approach, Dan Authentic Assessment Sekolah Dasar*, Volume 45, Nomor 1, (Online), (<https://journal.uny.ac.id/index.php/jk/article/view/7181>), diunduh 25 Juni 2019.

Nursalim, Mochammad, dkk. 2016. *Psikologi Pendidikan*. Edisi kelima. Surabaya : UNESA University Press. podcast. Diakses 7 Maret 2019.

Prastowo, Andi. 2013. *Panduan Kreatif Membuat Bahan Ajar Inovatif: Menciptakan Metode Pembelajaran yang Menarik dan Menyenangkan*. Edisi kelima. Yogyakarta : Diva Press.

Putra, Ilham Eka. 2013. *Jurnal TEKNOIF : Teknologi Media Pembelajaran Sejarah Melalui Pemanfaatan Multimedia Animasi Interaktif*. Vol. 1, No. 2. (Online), <https://ejournal.itp.ac.id/index.php/tinformatika/article/view/142>, diunduh 31 Agustus 2019.

Rahmawati, Fitria, dkk. 2014. *e-Journal MIMBAR PGSD Universitas Pendidikan Ganesha Jurusan PGSD : Hubungan Antara Pola Asuh Orang Tua Dan Kebiasaan Belajar Terhadap Prestasi Belajar Siswa SD Kelas IV Semester Genap di Kecamatan Melaya-Jembrana*,

Vol: 2, No: 1, (Online), (<https://ejournal.undiksha.ac.id/index.php/JJPGSD/article/view/2444/2114>, diunduh 16 Juli 2019).

Ramlah, dkk. 2014. *Jurnal Ilmiah Solusi : Pengaruh Gaya Belajar dan Keaktifan Siswa Terhadap Prestasi Belajar Matematika (Survey Pada SMP Negeri di Kecamatan Klari Kabupaten Karawang)*, Vol.1 No. 3, (Online), (<https://journal.unsika.ac.id/index.php/solusi/article/view/59/59>, diunduh 18 Juli 2019).

Rösler, Dietmar, dan Würffel, Nicola. 2014. *Lernmaterialen und Medien*. München : Klett-Langenscheidt.

Saddhono, Kundharu, dan Slamet, St. Y. 2014. *Pembelajaran Keterampilan Berbahasa Indonesia; Teori dan Aplikasi*. Yogyakarta : Graha Ilmu.

Sanjaya, Wina. 2008. *Perencanaan & Desain Sitem Pembelajaran*. Jakarta : PT Fajar Interpretama Mandiri.

Satkauskaitė, Danguolė. *Kalby Studijos / Studies About Languages : Zur Fertigkeit des Hörverstehens im DaF-Unterricht und bei der Vermittlung der Dolmetschkompetenzen*, No.17, https://www.kalbos.lt/zurnalai/17_numeris/17.pdf, diunduh 2 September 2019.

Setiyadi, Bambang. 2006. *Metode Penelitian untuk Pengajaran Bahasa Asing : Pendekatan Kuantitatif dan Kualitatif*. Yogyakarta : Graha Ilmu

Smaldino, Sharon E., Lowther, Deborah L., dan James D. Russel. 2014. *Teknologi Pembelajaran dan Media untuk Belajar*. Terjemahan Arif Rahman, Jakarta :

Kencana Pranamedia Group. Edisi kesembilan.

Sudaryat, Yayat. 2012. *Pengembangan Pembelajaran Bahasa Daerah*, (Online), ([http://file.upi.edu/Direktori/FPBS/JUR. PEND. BAHASA DAERAH/19630210198031YAYAT_SUDARYAT/PENGEMBANGAN_BELAJAR_BAHASA_DAERAH.pdf](http://file.upi.edu/Direktori/FPBS/JUR._PEND._BAHASA_DAERAH/19630210198031YAYAT_SUDARYAT/PENGEMBANGAN_BELAJAR_BAHASA_DAERAH.pdf), diakses 23 Juni 2019).

Sudjana, Nana dan Rivai, Ahmad. 2002. *Media Pengajaran : Penggunaan dan Pembuatannya*. Bandung : Percetakan Sinar Baru Algesindo Offset Bandung.

Sugiyono, Eko Iman. 2014. *Jurnal Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia : Pengembangan Bahan Ajar Menyimak Berbasis Multimedia Interaktif Dalam Model Belajar Mandiri Untuk Sekolah Menengah Pertama*. Vol.3 No. 2, (Online),

<http://journal.unnes.ac.id/sju/index.php/seloka/article/download/6619/4779>, diunduh 1 September 2019.

Susanto, Heru, Susanti, Eri. 2015. *Seminar Nasional Pendidikan Bahasa Indonesia 2015 : Model Pembelajaran Cooperative Tipe Script Sebagai Upaya Meningkatkan Keterampilan Menyimak Dongeng Siswa SMP*. (Online). <https://publikasiilmiah.ums.ac.id/handle/11617/6385>, diunduh 2 September 2019.

Tarigan, Henry Guntur. 1990. *Menyimak Sebagai Suatu Keterampilan Berbahasa*. Bandung : Angkasa.

Yaumi, Muhammad. 2016. *Pendidikan Karakter : Landasan, Pilar dan Implementasi*. Jakarta : Prenadamedia Group.

DEUTSCHLEHRMATERIALIEN FÜR HÖRFERTIGKEIT IN PODCAST MEDIEN

Moulidya Dinda Ayu Suparno

Studienprogramm S1 Pädagogik der Deutsche Sprache, Fakultät für Sprache und Kunst,
Staatliche Universität von Surabaya

moulidyasuparno16020094002@mhs.unesa.ac.id

Drs. H. Benny Herawanto Soesetyo, M. Psi.

Studienprogramm S1 Pädagogik der Deutsche Sprache, Fakultät für Sprache und Kunst,
Staatliche Universität von Surabaya

AUSZUG

Das Hörverstehen, das beherrscht werden muss, ist einer von wichtigsten und fundamentalen Sprachfertigkeit. Aber in einer Durchführung des Hörunterrichts lesen die Lehrer manchmal nur das Lehrmaterial aus dem Buch vor, oder die Lernende lesen das Lehrmaterial aus dem Buch für ihre Freunde vor. Die Lehrmaterialien für Hörunterricht sollen in effektiven und angenehmen Weg vermittelt werden. Das Lernmedien kann in der Auslieferung von der Lehrmaterialien benutzt werden. Deswegen können die Lehrmaterialien in effektiven und angenehmen Weg vermittelt werden. Das Lehrmedien, das die Technologie der Aufnahme verwendet, kann in Hörunterricht benutzt werden, zum Beispiel *Podcast*. *Podcast* kann als eine alternatives Lehrmedien für Hörunterricht genutzt werden, denn heutzutage gefällt *Podcast* der indonesische Gemeinschaft und *Podcast* kann auch irgendwo und irgendwann mit der mobile Applikation zugegriffen werden. Das Ziel dieser Untersuchung ist die Deutschlehrmaterialien des Hörunterrichts für XII Klasse in *Podcast* einzufügen. Die Deutschlehrmaterialien des Hörunterrichts sind die deskriptiven Texte mit dem Themen "Reisen" und basierend auf Lehrplan 2013. Diese Untersuchung benutzt die Kombination der Expertenmeinungen über die Auswahl eines Lehrwerks, Hörfertigkeit, und das Audiopodcast als Lernmedien. Die Wahl von der Deutschlehrmaterialien des Hörunterrichts, deren in *Podcast* einfügen können, muss einige Dinge beachten. Sie müssen zum Lernziel, Lernindikator, und Sprachniveau für Klasse XII basierend auf Lehrplan 2013 geeignet sein. Diese Untersuchung, die die Literaturstudie (Inhaltanalyse) ist, ist eine qualitative Untersuchung. Sechs Datenquelle werden in dieser Untersuchung benutzt. Nach der Analyse, acht Materialien können als Deutschlehrmaterialien für Hörfertigkeit in *Podcast* medien genutzt werden, danach werden in *Podsen* (der Kanal von diesem *Podcast*) hochgeladen. *Podsen* ist Abkürzung von "Podcast über Reisen". Der Name diesem *Podcast* wird auf dem Thema von der Lehrmaterial basiert. *Podsen* kann in *Anchor*, *Spotify*, *Google Podcast* zugegriffen werden.

Schlüsselwort : Lehrmaterial, Hörfertigkeit, *Podcast*

ABSTRACT

Listening is the one of the fundamental and important language skills that must be mastered by students. But sometimes in the implementation of listening learning, the teacher just read the learning materials from books or the students read the texts to their friends. Listening learning material should be given to students in an effective, fun way, and also it can be done by using learning media that utilizes recording technology, such as podcasts. Podcasts can be used as an

alternative learning media for listening skills because podcasts are now starting to be liked by the people of Indonesia and can be accessed easily anywhere and anytime. This research use the combination of some experts opinions about the selection of learning material, listening skills, and podcast audio as a learning media. The purpose of this research is to insert listening material for German language learning based on the 2013 curriculum for 12th class and second semester in the podcast. The learning material is descriptive text with thema "Reisen". The selection of German learning materials for listening skills that can be included in podcast must pay attention to several important things. That are the suitability of the material with the learning objectives, learning indicators, and language levels according to class XII students based on the syllabus curriculum 2013. This research is a qualitative and the type is literature study, also uses content analysis. 6 data sources is used in this research. After the analysis, 8 materials were generated which could be used as listening material for German language learning that could be used in podcast. Then 8 learning material were uploaded to the podcast media with in channel "Podsen". "Podsen" is an abbreviation of "Podcast über Reisen" which means podcast about travel. The word Podsen is taken from the combination of the words Podcast and Reisen. The name is adjusted to the theme of the teaching material used. "Podsen" can be accessed on Anchor, Spotify, and Google Podcasts.

Keywords : Learning Material, Listening Skills, Podcast

HINTERGRUND

Das Hörverstehen, das beherrscht werden muss, ist einer von wichtigsten und fundamentalen Sprachfertigkeit. Die Lehrmaterialien für Hörunterricht sollen in praktischen, effektiven und angenehmen Weg vermittelt werden (Ahmadi, 1990 : 8). Aber in eine Durchführung des Hörunterrichts lesen die Lehrer manchmal nur das Lehrmaterial aus dem Buch vor, oder die Lernende lesen das Lehrmaterial aus dem Buch für ihre Freunde vor (Abidin, 2012 : 98-99). Die Auslieferung von der Lehrmaterialien können mit dem Lehrmedien benutzen. Deswegen können die Lehrmaterialien in effektiven und angenehmen Weg vermittelt werden. Außerdem, mit dem Lehrmedien können auch die Lehrmaterialien verstanden und das Lernziel erreicht werden. Das Lehrmedien, das die Technologie der Aufnahme verwendet, kann in Hörunterricht benutzt werden, zum Beispiel *Podcast*. Heutzutage gefällt *Podcast* der indonesische Gemeinschaft und kann auch irgendwo und irgendwann mit der mobile

Applikation zugegriffen werden, das auf dem Survey bei DailySocial und Jakpat Mobile Survey Platform basiert. Außerdem, der Nachricht bei CNN Indonesia hat erklärt, dass *Podcast* die zukünftige Sendungsmenien ist. *Podcast* kann in *Spotify*, *Google Podcast*, *Anchor*, *Podbean* oder Webseite zugegriffen werden. Von diesem Hintergrund interessiert sich der Forscher *Podcast* zu benutzen als Lehrmedien für Hörfertigkeit, das die Deutschlehrmaterialien enthält. Die Problemstellung in dieser Untersuchung ist die Deutschlehrmaterialien, die können für Hörfertigkeit die Lernende SMA basierend auf Lehrplan 2013 genutzt werden. Diese Untersuchung bestimmt für Klasse XII SMA und der Typ des Hörverstehens ist das intensive Hörverstehen. Das Ziel diese Untersuchung ist die Deutschlehrmaterialien des Hörverstehens für Lernende SMA basierend auf Lehrplan 2013 in *podcast* medien einzufügen.

METHODE

Diese Untersuchung, die die Literaturstudie (Inhaltanalyse) ist, ist eine qualitative Untersuchung. Qualitative Untersuchung ist die Untersuchung, die detaillierte Erklärung generiert (Bogdan, Taylor und Moeleng in Fatchan, 2011 : 11). Literaturstudie ist der Weg, der die relevante Theorie für die Probleme findet. Inhaltanalyse wird in dieser Untersuchung benutzt wird. Die Datenquelle, die in dieser Untersuchung genutzt wird, sind aus Deutsch ist Einfach 3, Kontakte Deutsch 1, Deutsch im Blick (<http://coerll.utexas.edu>), L-Pack (www.l-pack.eu), Deutsch-Lehrmaterial für High Schools aus Webseite Goethe Institut (<http://www.goethe.de>) und Deutsche Welle (<https://m.dw.com>).

ERGEBNISSE UND DISKUSSION

Das Theorie, das in dieser Untersuchung wird benutzt, ist die Kombination die Expertenmeinungen. Sie generiert die Kriterien für der Auswahl der Deutschlermaterialien für Hörfertigkeit, deren in *Podcast* eingefügt werden können. Die Kriterien sind :

1. Die Eignung zum Lernziel, dem auf Grundkompetenz 3.5 und 4.5.1 basiert. Das Lernziel ist die Lernende, die können den gesprochenen deskriptiven Text mit dem Themen "Reisen" verstehen. Das Lehrmaterial ist mit dem Lernziel angemessen, wenn das Lehrmaterial simpler deskriptiver Text und der Inhalt über Reisen ist.
2. Die Eignung zum Lernindikator. Der Lernindikator, den benutzt wird, sind :
 - Die Lernende hören den gesprochenen deskriptiven Text in *Podcast* Medien.
 - Die Lernende können den Wortschatz im Text identifizieren.

- Die Lernende können die Grammatik im Text identifizieren.
- Die Lernende verstehen den Inhalt des gesprochenen deskriptiven Text mit dem Themen "Reisen".

Die Lehrmaterialien passen mit dem Lernindikator, wenn sie das Sprachniveau für die Lernende XII Klasse Semester 2 passen. Das Sprachniveau für die Lernende XII Klasse Semester 2 sind :

- Wortschatz (Nomen, Verben, Adjektiv, Fragewörter über tägliche Aktivitäten und Reisen.
- Grammatik (Perfekt, Präteritum von haben und sein, Präpositionen + Akkusativ, Modalverben, Konjunktionen : denn, deshalb, usw)

Für die Antwort des Lernindikators, dass die Lernende die gesprochenen deskriptiven Text über Reisen verstehen, die Übungen werden zusammengestellt. Die Übungen ist "Richtig/Falsch" Übungen und sie basieren auf dem Sprachniveau für XII Klasse.

Nach der Analyse, acht von zehn Materialien können als Deutschlehrmaterialien für Hörfertigkeit in *podcast* Medien genutzt werden.

SCHLUSS

Abschluss

Nach der Analyse, 8 Materialien wird generiert, die können als Deutschlehrmaterialien für Hörfertigkeit in *podcast* Medien. Die Lehrmaterialien sind für die Lernende XII. Klasse Semester 2 basierend auf Lehrplan 2013. Die Lehrmaterialien werden vorgelesen, während sie aufgenommen werden. Danach werden in *Podsen* (der Kanal von diesem *Podcast*) hochgeladen. *Podsen* kann in einige

mobile Applikation zugegriffen werden. Sie sind :

- Anchor (<https://anchor.fm/moulidya-dinda>)
- Spotify ([https://open.spotify.show/67miZ5UESdvKC\(1s42cZz0?si=9PNHW3r3EQUqQY9RCN239SQ\)](https://open.spotify.show/67miZ5UESdvKC(1s42cZz0?si=9PNHW3r3EQUqQY9RCN239SQ)))
- Google Podcast (<https://www.google.com/podcast?feed=aHR0CHM6Ly9hbmNob3IuZm0vcy9kNzU27WRjL3BvZGNhc3QvcnNz>)

VORSCHLÄGE

- Bevor die Lernende *podcast* als alternative Lehrmedien für Deutschlernen neben in der Klasse benutzen, es wäre besser, die Lernende kennen, wie man das *Podcast* benutzen kann.
- Es soll die Forschungstudie für das *Podcast* Medien in Deutschhörunterricht machen.

BIBLIOGRAPHIE

Abidin, Yunus. 2012. *Pembelajaran Bahasa Berbasis Karakter*. Bandung : PT. Refika Aditama.

Ahmadi, Mukhsin. 1990. *Strategi Belajar-Mengajar Keterampilan Berbahasa dan Apresiasi Sastra*. Malang : Yayasan Asih Asah Asuh Malang

Apple. *Untuk Penggemar Podcast : Tanya Jawab Umum*, (Online), Tersedia di <https://www.apple.com/id/itunes/podcasts/fanfaq.html>, diakses 10 Juni 2019.

Armenia, Resty. 2018. *Podcast, Masa Depan Penyiaran yang Belum Pasaran di Indonesia*, (Online), <https://www.cnnindonesia.com/hiburan/20180401031240-241-287315/podcast-masa-depan-penyiaran-yang-belum-pasaran-di-indonesia>, diakses 9 Juni 2019.

Barus, Andina. 2019. *Die Erstellung Eines Lernmediums Mit Der Hilfe Podcast Zum Hörverstehen*, <http://digilib.unimed.ac.id/32800/>, (Online), diakses 13 Juni 2019.

Daeng, Kembong, Amir, Johar, dan Hamsa, Akmal. 2010. *Pembelajaran Keterampilan Menyimak*. Makassar : Badan Penerbit Universitas Negeri Makassar.

Darmadi. 2017. *Pengembangan Model dan Metode Pembelajaran dalam Dinamika Belajar Siswa*. Yogyakarta : Deepublish.

Darmawan, Deni. 2012. *Inovasi Pendidikan*. Bandung : PT Remaja Rosdakarya Offset.

Deutsch im Blick. [Online]. Tersedia di (<http://coerll.utexas.edu/dib/toc.php?k=06>), diunduh 25 Juli 2019.

Deutsche Welle. [Online]. Tersedia di (<https://www.dw.com>), diakses 27 Juli 2019.

Dewi, Putri Kumala, Budiana, Nia. 2018. *Media Pembelajaran Bahasa*. Malang : UB Press.

Eka, Randi. 2018. <https://dailysocial.id/post/laporan-dailysocial-penggunaan-layanan-podcast-2018>, (Online), diakses 10 Juni 2019.

Fadilah, Efi, Yudhapramesti, Pandan, dan Aristi, Nindi. 2017. *Kajian Jurnalisme : Podcast sebagai Alternatif Distribusi Konten Audio*, (Online), <http://jurnal.unpad.ac.id/kajian-jurnalisme/article/view/10562>, diunduh 3 September 2019.

Fatchan, A. 2011. *Metode Penelitian Kualitatif : Beserta Contoh Proposal Skripsi, Tesis dan Disertasi*. Edisi kedua. Surabaya : Jengala Pustaka Utama.

Goethe Institut. [Online]. Tersedia di (<http://www.goethe.de/ins/ca/lp/prj/grh/duw/uid/deindex.htm>), diakses 27 Juli 2019.

Hafdarani. 2003. *FOKUS Jurnal Pendidikan Bahasa Asing : Landeskunde dalam Pembelajaran Bahasa Jerman*, Vol 1 No.1, (Online), ([https://www.academia.edu/36190067/Landeskunde dalam Pengajaran Bahasa Jerman](https://www.academia.edu/36190067/Landeskunde_dalam_Pengajaran_Bahasa_Jerman), diunduh 19 Mei 2019).

Hamalik, Oemar. 1990. *Perencanaan Pengajaran Berdasarkan Pendekatan Sistem*. Bandung : Citra Aditya Bakti.

Hardjono, Tini, dkk. 1996. *Kontakte Deutsch 1*. Jakarta : Katalis.

Hernawan, Asep Henry, dkk. 2012. *Pengembangan Bahan Ajar*, (Online), ([http://file.upi.edu/Direktori/FIP/JUR. KURIKULUM DAN TEK. PENDIDIKAN/1770612001122LAKSMI DEWI/BAHAN KULIAH PBA/PENGEMBANGAN BAHAN AJAR.pdf](http://file.upi.edu/Direktori/FIP/JUR._KURIKULUM_DAN_TEK._PENDIDIKAN/1770612001122LAKSMI_DEWI/BAHAN_KULIAH_PBA/PENGEMBANGAN_BAHAN_AJAR.pdf), diakses 23 Juni 2019).

Iskandarwassid dan Sunendar, Dadang. 2008. *Strategi Pembelajaran Bahasa*. Bandung: PT. Remaja Rosdakarya.

Istanto, Johanna Wulansari, Indrianti. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching : Pelangi Bahasa Indonesia Podcast: What, Why and How?*, (Online), Vol. 8, Supp. 1, pp. 371-384, <http://e-flt.nus.edu.sg/v8s12011/istanto.pdf>, diunduh 1 September 2019.

Kasim dan Handayani, Tri Kartika. 2016. *Deutsch ist Einfach*. Solo : PT Tiga Serangkai Pustaka Mandiri.

Mas'idah, Eli, dkk. 2009. *Jurnal Kependidikan : Analisa Manual Material Handling (MMH) Dengan Menggunakan Metode Biomekanika Untuk Mengidentifikasi Resiko Cidera Tulang Belakang (Musculoskeletal Disorder)*, VOL XLV NO. 119, (Online), (<http://jurnal.unissula.ac.id/index.php/majalahilmiahsultanagung/article/view/19#>, diunduh 26 Juli 2019).

Nold, Günter, Henning, Rossa. 2007. *Sprachliche Kompetenzen. Konzepte und Messung. DESI-Studie (Deutsch Englisch Schülerleistungen International : Hörverstehen*, (Online), https://www.pedocs.de/volltexte/2010/3253/pdf/Nold_Rossa_Hoerverstehen_2007D_A.pdf, diunduh 1 September 2019.

Novianto, Anwar dan Mustadi, Ali. 2015. *Jurnal Kependidikan : Analisis Buku Teks Muatan Tematik Integratif, Scientific Approach, Dan Authentic Assessment Sekolah Dasar*, Volume 45, Nomor 1, (Online), (<https://journal.uny.ac.id/index.php/jk/article/view/7181>), diunduh 25 Juni 2019.

Nursalim, Mochammad, dkk. 2016. *Psikologi Pendidikan*. Edisi kelima. Surabaya : UNESA University Press. podcast. Diakses 7 Maret 2019.

Prastowo, Andi. 2013. *Panduan Kreatif Membuat Bahan Ajar Inovatif: Menciptakan Metode Pembelajaran yang Menarik dan Menyenangkan*. Edisi kelima. Yogyakarta : Diva Press.

Putra, Ilham Eka. 2013. *Jurnal TEKNOIF : Teknologi Media Pembelajaran Sejarah Melalui Pemanfaatan Multimedia Animasi Interaktif*. Vol. 1, No. 2. (Online), <https://ejournal.itp.ac.id/index.php/tinformatika/article/view/142>, diunduh 31 Agustus 2019.

Rahmawati, Fitria, dkk. 2014. *e-Journal MIMBAR PGSD Universitas Pendidikan Ganesha Jurusan PGSD : Hubungan Antara Pola Asuh Orang Tua Dan Kebiasaan Belajar Terhadap Prestasi Belajar Siswa SD Kelas IV Semester Genap di Kecamatan Melaya-Jembrana*, Vol: 2, No: 1, (Online), (<https://ejournal.undiksha.ac.id/index.php/IJPGSD/article/view/2444/2114>, diunduh 16 Juli 2019).

Ramlah, dkk. 2014. *Jurnal Ilmiah Solusi : Pengaruh Gaya Belajar dan Keaktifan Siswa Terhadap Prestasi Belajar Matematika (Survey Pada SMP Negeri di Kecamatan Klari Kabupaten Karawang)*, Vol.1 No. 3, (Online), (<https://journal.unsika.ac.id/index.php/solusi/article/view/59/59>, diunduh 18 Juli 2019).

Rösler, Dietmar, dan Würffel, Nicola. 2014. *Lernmaterialen und Medien*. München : Klett-Langenscheidt.

Saddhono, Kundharu, dan Slamet, St. Y. 2014. *Pembelajaran Keterampilan Berbahasa Indonesia; Teori dan Aplikasi*. Yogyakarta : Graha Ilmu.

Sanjaya, Wina. 2008. *Perencanaan & Desain Sitem Pembelajaran*. Jakarta : PT Fajar Interpratama Mandiri.

Satkauskaitė, Danguolė. *Kalby Studijos / Studies About Languages : Zur Fertigkeit des Hörverstehens*

im DaF-Unterricht und bei der Vermittlung der Dolmetschkompetenzen, No.17, https://www.kalbos.lt/zurnalai/17_numeris/17.pdf, diunduh 2 September 2019.

Setiyadi, Bambang. 2006. *Metode Penelitian untuk Pengajaran Bahasa Asing : Pendekatan Kuantitatif dan Kualitatif*. Yogyakarta : Graha Ilmu

Smaldino, Sharon E., Lowther, Deborah L., dan James D. Russel. 2014. *Teknologi Pembelajaran dan Media untuk Belajar*. Terjemahan Arif Rahman, Jakarta : Kencana Pranamedia Group. Edisi kesembilan.

Sudaryat, Yayat. 2012. *Pengembangan Pembelajaran Bahasa Daerah*, (Online), (http://file.upi.edu/Direktori/FPBS/IU_R._PEND._BAHASA_DAERAH/19630210198031YAYAT_SUDARYAT/PENGEMBANGAN_BELAJAR_BAHASA_DAERAH.pdf, diakses 23 Juni 2019).

Sudjana, Nana dan Rivai, Ahmad. 2002. *Media Pengajaran : Penggunaan dan Pembuatannya*. Bandung : Percetakan Sinar Baru Algesindo Offset Bandung.

Sugiyono, Eko Iman. 2014. *Jurnal Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia : Pengembangan Bahan Ajar Menyimak Berbasis Multimedia Interaktif Dalam Model Belajar Mandiri Untuk Sekolah Menengah Pertama*. Vol.3 No. 2, (Online), <http://journal.unnes.ac.id/sju/index.php/seloka/article/download/6619/4779>, diunduh 1 September 2019.

Susanto, Heru, Susanti, Eri. 2015. *Seminar Nasional Pendidikan Bahasa Indonesia 2015 : Model Pembelajaran Cooperative Tipe Script Sebagai Upaya*

Meningkatkan Keterampilan Menyimak Dongeng Siswa SMP. (Online).
<https://publikasiilmiah.ums.ac.id/handle/11617/6385>, diunduh 2 September 2019.

Tarigan, Henry Guntur. 1990. *Menyimak Sebagai Suatu Keterampilan Berbahasa*. Bandung : Angkasa.

Yaumi, Muhammad. 2016. *Pendidikan Karakter : Landasan, Pilar dan Implementasi*. Jakarta : Prenadamedia Group.

